

Stanowisko Prezesa UTK dotyczące obowiązków zarządcy infrastruktury kolejowej z 16.05.2014 r.

W związku z pojawiającymi się wątpliwościami dotyczącymi obowiązków spoczywających na zarządcy infrastruktury kolejowej i kolejności ich realizacji, w świetle zapisów ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1594 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o transporcie kolejowym” lub „ustawą”, Prezes UTK przedstawia swoje stanowisko w tej sprawie.

Zgodnie z art. 4 pkt 7 ustawy o transporcie kolejowym zarządcą infrastruktury kolejowej jest podmiot wykonujący działalność polegającą na zarządzaniu infrastrukturą kolejową, na zasadach określonych w ustawie; funkcje zarządcy infrastruktury kolejowej lub jej części mogą wykonywać różne podmioty. Natomiast w myśl art. 5 ust. 1 ww. ustawy zarządzanie infrastrukturą kolejową polega na:

- budowie i utrzymaniu infrastruktury kolejowej;
- prowadzeniu ruchu pociągów na liniach kolejowych;
- utrzymywaniu infrastruktury kolejowej w stanie zapewniającym bezpieczne prowadzenie ruchu kolejowego;
- udostępnianiu tras pociągów dla przejazdu pociągów na liniach kolejowych i świadczeniu usług z tym związanych;
- zarządzaniu nieruchomościami wchodzącymi w skład infrastruktury kolejowej.

Mając na uwadze powyższe, zarządcą infrastruktury kolejowej będzie podmiot faktycznie wykonujący działalność polegającą na zarządzaniu infrastrukturą kolejową lub częścią takiej infrastruktury, zdefiniowaną w art. 4 pkt 1 ustawy, bez względu na to, jaki jest zakres terytorialny zarządzanej infrastruktury kolejowej i jakie elementy tej infrastruktury są przez ten podmiot zarządzane, a także bez względu na tytuł prawny, którym dysponuje w stosunku do zarządzanej infrastruktury (np. własność, dzierżawa, użytkowanie wieczyste), jego strukturę własnościową i sposób finansowania. To, czy dany podmiot jest zarządcą infrastruktury kolejowej powinno być oceniane wyłącznie na podstawie kryterium obiektywnego, przejawiającego się w spełnieniu przesłanek, wynikających z art. 4 pkt 7 ustawy o transporcie kolejowym.

Jednocześnie należy podkreślić, że brak posiadania przez zarządcę infrastruktury autoryzacji bezpieczeństwa (lub w przypadku ustawowych zwolnień świadectwa bezpieczeństwa), nie przesądza o tym, że określony podmiot nie pełni funkcji zarządcy infrastruktury kolejowej. Zauważyć należy, że w legalnej definicji zarządcy nie zostało wskazane, że zarządcą jest podmiot wykonujący działalność na podstawie autoryzacji. W myśl art. 18 ustawy o transporcie kolejowym, Prezes UTK wydaje autoryzację bezpieczeństwa dla zarządcy mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, co oznacza, że o autoryzację może ubiegać się podmiot, który jest zarządcą. Okoliczność bycia zarządcą determinują zatem okoliczności faktyczne polegające na zarządzaniu infrastrukturą kolejową, nie zaś fakt posiadania wymaganego ustawą o transporcie kolejowym dokumentu – autoryzacji bezpieczeństwa.

Jednakże pomimo, że otrzymanie autoryzacji bezpieczeństwa nie rodzi skutku w postaci zakwalifikowania określonego podmiotu do kręgu zarządców, gdyż podmiot staje się w istocie zarządcą z chwilą rozpoczęcia działalności określanej jako zarządzanie infrastrukturą kolejową, to ma on obowiązek uzyskania autoryzacji bezpieczeństwa. Autoryzacja jest dokumentem potwierdzającym ustanowienie przez zarządcę systemu bezpieczeństwa oraz zdolność spełnienia przez niego wymagań niezbędnych do bezpiecznego projektowania, eksploatacji i utrzymania infrastruktury kolejowej (art. 4 pkt 18b ustawy o transporcie kolejowym).

Ponadto należy wskazać, że autoryzacja jest dokumentem uprawniającym do zarządzania infrastrukturą kolejową, zaś pod pojęciem zarządzania infrastrukturą kolejową kryje się m.in. utrzymanie infrastruktury w stanie zapewniającym bezpieczne prowadzenie ruchu kolejowego oraz udostępnianie infrastruktury kolejowej i świadczeniu usług z tym związanych.

Zgodnie z art. 32 ustawy o transporcie kolejowym na zarządcy infrastruktury kolejowej ciąży ustawowy obowiązek opracowania, po przeprowadzeniu konsultacji z przewoźnikami, regulaminu przydzielania tras pociągów i korzystania z przydzielonych tras pociągów przez licencjonowanych przewoźników kolejowych. Ponadto, na zarządcy ciąży także powinność określenia wysokości opłat za korzystanie przez przewoźników kolejowych z infrastruktury kolejowej, a następnie przedstawiania Prezesowi UTK do zatwierdzenia cennika stawek jednostkowych opłat za dostęp do infrastruktury kolejowej i ogłoszenia go w sposób zwyczajowo przyjęty (art. 33 ust. 1 i ust. 6 i 7 ww. ustawy).

Obowiązek opublikowania w terminie regulaminu i przedłożenia Prezesowi UTK do zatwierdzenia stawek jednostkowych opłat za dostęp do infrastruktury kolejowej spoczywa jednak na zarządcy, uprawnionym do zarządzania infrastrukturą na podstawie autoryzacji lub świadectwa bezpieczeństwa. Zważyć należy, że opracowywany przez zarządcę regulamin jest nierozzerwalnie związany z obowiązującym na sieci kolejowej systemem zarządzania bezpieczeństwem. Zgodnie bowiem z zasadami opracowania regulaminu oraz zakresem niezbędnych informacji, regulamin powinien być opracowany przez zarządcę w sposób zapewniający bezpieczne i sprawne wykonywanie przejazdów oraz tak, aby przewoźnik uzyskał informacje o szczególnych wymaganiach technicznych i organizacyjnych dotyczących infrastruktury kolejowej udostępnianej przez zarządcę. W regulaminie zarządca publikuje również zasady pobierania opłat, w tym metodologię ich opracowania. Na tej podstawie zarządca kalkuluje i przedkłada do zatwierdzenia Prezesowi UTK projekt stawek jednostkowych opłaty podstawowej oraz stawek opłat za usługi dodatkowe i pomocnicze. Kolejność realizacji wymienionych powyżej obowiązków powinna być następująca:

- uzyskanie dokumentów uprawniających zarządcę do zarządzania infrastrukturą kolejową tj. autoryzacji bezpieczeństwa lub w przypadku ustawowych zwolnień świadectwa bezpieczeństwa;
- opracowanie, po przeprowadzeniu konsultacji z przewoźnikami, regulaminu;
- kalkulacja stawek i przedłożenie do zatwierdzenia Prezesowi UTK.

Wobec powyższego zasadne jest, aby po uzyskaniu dokumentów z zakresu bezpieczeństwa, zarządca niezwłocznie opracował regulamin i przedłożył do zatwierdzenia cennik.

Dokonana przez właściwy organ administracji publicznej interpretacja przepisów w toku postępowania administracyjnego może podlegać weryfikacji w ewentualnych postępowaniach sądowych.